

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion, Sive Manuale Confessoriorvm Et Poenitentivm

Azpilcueta, Martín de

Antverpiæ, 1625

Quomodo confessorius excipiet confitentem. cap. 10.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41661

valida est, imo etiam, si credat se ante mortem peccaturū mortaliter: quoniam hic defectus non est essentialis, neq; accidentarius, vt supra a post Innocentium b communiter receptū affirmamus. Non vale: et tamen confessio illius, qui crederet se nō posse à Deo sufficiens auxilium ad non peccandum mortaliter impetrare. Siquidem hic non solum non doleret de omnibus peccatis præteritis, verum etiam peccatum infidelitatis cōmitteret, non credens, Deum cuiusque facienti, quod in se est, gratiam concedere, vt recte dixit Adrianus. c

19 Decimoquinto deducitur, quod quando pœnitens propter iterandum confessionem adit eundem sacerdotem, qui meminit peccatorū, vel saltem pœnitentię, quam iniunxerat, nō tenetur iterū confiteri in particulari peccata iam semel cōfessa; sed satis erit illi dicere in genere in hunc modum: De omnibus peccatis, quę tibi pater alias fui confessus, dico Deo meā culpam, & tibi, &c. & deinde declarare peccatum, quod scienter omisit, cum simulatione, fisione, & mala intentione qua id fecit. Si vero eidem sacerdoti non confiteatur, vel confessarius neq; peccatorum, neque pœnitentię, quam ratione eorum iniunxerat, recordatur, debet tunc pœnitens repetere confessionem, perinde ac si antea nō fuisset confessus, iuxta opinionem communem S. Antonini, d & Syluestri, e qui alios citant.

Diximus, Neque recordatur pœnitentię: nam si memoriam illius haberet, satis esset; imo etiā meo iudicio, si recordaretur status, quem habebat pœnitens, saltem in confuso; quo casu opinio Medinae obseruari posset, qui quidem aliorum vestigiis adhaerens absolute tenet, prædictam memoriam necessariam nō esse. At vero quando nihil ex hisce tribus concurreret, esset confessio noua, & subinde oporteret eam esse integram.

De modo, quo Confessarius erga pœnitentem se gerere debet.

CAPVT X.

- 1 Confessarius sic recipiat pœnitentem. Et hæc interroget, 2.
- 3 Confessor quæ dicet in Principio, medio, & fine.
- 4 Confessor quid admonebit confessum non satis contritum.
- 5 Pœnitens quomodo confessionem inchoabit.
- 6 Confessor non ostendat pauorem, nec sinat nominari complices. 6.
- 7 Confessor pœnitentem volentem palliare peccata quid monebit.
- 8 Confessor interrogando pœnitentem vnde incipit.

1 **C**irca hoc dicimus primo, quod confessarius rogatus audire confessionem, primum (saltem de consilio) quatenus vacauerit, debet mentem suam ad Deum eleuare, & formaliter

a In c. 1. n. 9.
b In c. omnia
de pen. &
remiss.

c In 4. de sa-
cram. confes-
s. q. 4. col. pen.

d 3. par. n. 24.
cap. 19. pa-
rag 4.
e Ver. conf. 1.
q. 3. vlt. si
tamen confi-
teretur.
f In C. de
conf. fact. 75.

a Psalm. 50.

formaliter vel virtualiter saltē corde, dicere illud: *a Cor mundū crea in me Deus, & spiritum rectū innova in visceribus meis*: id est, infunde mihi mentem puram, & intentionem rectam, vt ad hoc tam sanctum negotium non me moueat saltē principali- ter, cupiditas gloriæ, vel lucri, aut voluptatis, vel studium placendi hominibus, aut res nouas discendi: & pro tua infinita bonitate fac, vt vterque nostrum, ego quidem audiendo, hic vero dicendo tuæ Maiestati placeamus. Amen.

Secundo debet pœnitentem suspiciendo, exhibere se talem, qualem eum esse debere significant illi versus, quos retulimus b relatos à S. Thoma. c

Confessor dulcis, affabilis, atque suavis;

Prudens, discretus, mitis, pius, atque benignus.

Ipsūque animare ad sua vulnera detegenda, & ad speciem de ipsorum vulnerum sanitate concipiendam.

Tertio debet inducere pœnitentem, si nouit, ad faciendū actus exteriores cōfessionī cōuenientes, qui sunt genua flectere, signo crucis se premunire, &c. & si ignorat eū, eos doceat, admonendo ipsū, vt intelligat se potius Deo, quā homini confite- ri: ideoque cū maxima reuerētia id facere debere: iubeatque ei vtrūque genu in terrā deflectere, & faciem ad vnum latus in- clinare. Quod si eū nō satis agnouit, de eius statu & conditio- ne interroget, vt quod expedit, possit illum rectius interroga- re. Si autem ipsū satis nouit, ab his supersedeat, vt diximus. d

Quarto interroget eum, an aliquo detineatur impedimento, ob quod nō debeat eū absoluerē: quale est habere cōcubinam, quā nolit domo eijcere: quale est esse vsurarium, & nolit desi- stere: quale odium capitale contra aliquem conceptum, quod nolit ab animo expellere: ne postea de illo queratur dicēdo: Vo- luisti primum mea audire peccata, & postea mihi absolutionē denegas? Eodem item modo se gerat erga Ecclesiasticū multis incompatibilibus beneficijs sine iusta dispēsatione oneratum: ipsūque admoneat, vt ante omnia sibi cōsulet, quo pacto ha- beat securam conscientiam, & deinde eius audiet confessionē. e

Quod quidem consiliū licet hucusque nobis placuerit, nunc tamen valde damnosum videtur. Tum quia hoc est pertrahere pœnitentem ad suos defectus manifestandos extra confessio- nem; tum quia fieri potest, vt postquā fuerit cōfessus, pariter- que admonitus à confessario, nouum animum induat exeūdi à peccato, in quo prius residere distinebatur. Nō est etiā neces- sarium interrogare, an sit excommunicatus in hunc finem, vt confessarius videret excommunicationē minorem, quam incur- runt, qui excommunicato communicant, quia non incurrit il- lam communicando in his, quæ ad eius animæ salutē condu- cunt: a talis autem est confessarij cum pœnitente collocutio, & communicatio circa peccatorum confessionē. Neque Clemēt. l. b neque Innocentius postquam facta fuit illa, citatus male d

summa

b In c. 1. 93. rag. quibus cogitit, n. 1. de pœn. di. 6. c. 14. 4. libr. sent. dist. 17. 10. exposit. dicit. in fine

d In c. confi- deret in prin. n. 60. de pœn. di. 5. arg. 1. l. ff. de ac. empr. ca. cum qui de reg. iur. l. 6.

a Calist. in sum. verb. interrogat, cōfessio. pa- rag. scito se- cundo. veri. secunda si est impeditus arg. c. nihil de pœn. & c. 2. de op. nonnū.

a Cap. cum voluntate de sciat. excom. h. de priuil.

summa Rose- iam confessi- à peccatis ab- 3 Quinto, co- medio vsqu- ex supradict- fessiones ali- repetēdas, & monere, vt i- maxime si n- debeat. Si at- get, an debi- ta, per quam- facit confite- di alia, quom- fare se ad ca- 4 Sexto pru- tritionē ger- & superuaca- bere sufficie- cipiendā illis- gratiæ, mors- cinio diuino- illū ad Dei a- peccatis pre- cōcipere de- ficienter reū- doleat tantū- sufficiētē cor- dolor nō eo- se à peccatis- restituere, ve- vel dicit, se n- ne peccato r- iusmodi, nul- dos aliquam- non remane- de cōfession- cat Sylueste- enim valet- parte cōtrit- rale Roman- expresserun- opera possi- & emollire- illi absolutio- extorquere,

summa Rosella et aliud senserunt: quoniam satis est, vt absoluta iam confessione prius pœnitens ab excommunicatione, quam à peccatis absoluat. *d*

3 Quinto, consideret attente à principio vsque ad mediū, & à medio vsque ad finem confessionis, an propter aliquā causam ex supradictis, teneatur pœnitens iterare confessionē, vel confessiones alias præcedentes, & si inuenerit ipsum teneri ad eas repetēdas, & quod id pœnitens non aduertat, debet ipsū admonere, vt iterū conscientiam examinet, si per tēpus licuerit, maxime si multorum retro annorum confessiones repetere debeat. Si autem nulla adsit causa iterandi confessionem, roget, an debitam adhibuerit diligentiam ad recolēda sua peccata, per quam excusatur à confessione obliuorū: quo casu satisfacit confitendo ea, quæ occurrerint, cum proposito confitendi alia, quum ea in memoriam venerint: Vtileque fuerit accusare se ad cautelam de negligētia, si, & quatenus eā admiserit.

4 Sexto prudenter etiā consideret, an pœnitens debitam contritionē gerat, caueat tamen ne ipsum in tentationes dānosas & superuacaneas conijciat, vt f dictū est: & si videtur ei nō habere sufficientem contritionem, cohortetur eū ad maiorē cōcipiendā illis cōsiderationibus supra tactis, g quæ sunt priuatio gratiæ, mors animæ, amissio felicitatis eterne, recessus à patrocinio diuino, & accessus ad subiectionē diaboli. Deinde inducat illū ad Dei amorē, propter quem dolorē & detestationem de peccatis præteritis, & propositū firmum cauendi sibi in futurū cōcipere debet. Quod si adhuc his omnibus ad dolorē nō sufficienter reū moueri consideret, interroget, an doleat, quod nō doleat tantū, quantum deberet, & an vellet huiusmodi dolorē sufficientē concipere. Quod si annuat, satis erit. *a* At vero si eius dolor nō eo vsq; perueniat, vel quia non proponit in posterū se à peccatis abstinere, licet id quadatenus desideret, vel nolit restituere, vel concubinam relinquere, vel odiū à se repellere, vel dicat, se nō posse, vel nolle caste vivere, vel officio, quod sine peccato mortali exercere non potest, renūtiare, vel alia huiusmodi, nullo modo eū debet absolueret. *b* Poterit tamē sacerdos aliquam iniungere pœnitentiam, & eū tamen admonendo, non remanere absolutum, neque satisfecisse Ecclesiæ præcepto de cōfessione semel in anno ad minus peragēda, quidquid dicat Syluester, *d* vt sensit Adriā, *e* & late probat Medina. *f* Nihil enim valet talis confessio, tum propter essentialē defectum ex parte cōtritionis, *g* vt supra dictū est, tum quia conciliū generale Romanum *h* & Florentinū i aperte oppositam sententiā expresserunt. Præterea debet illū admonere, vt quocūq; bona opera possit facere, nō omittat, quo Deus cor eius illuminare & emollire ad agendā pœnitentiam dignetur, *k* sed non debet illi absolutionem impendere, etiam si eam importune satagat extorquere, aliquod scandalum aut desperationē præ se ferens.

Quoniam

e Verb. confess. i. parag. 10.
d Vt in cap. præceden. n. 4. d. d. quum en.

e In c. præceden. n. 4.

f In c. 1. n. 17.

g In cod. c. 1. nu. 12. tit. 12.

a Per supra dicta in d. c. 1. num. 18.
b Per quod quidam de poen. & rem. c. iuxta idē c. d. Ver. conf. 4. q. 2. vers. & hoc quidem e In 4. de cōf. q. 4. p. 1. r. g. sed quid si crassa igne-rantia.
f In C. de cōf. sue poen.
g In c. præceden. n. 13.
h In c. omnes vtriusque de poenit. & remiss.
i In decreto Eugen. III. c. quod quidā & c. falsas, de poen. di. 1.

Quoniam absque dubio sacrilegij peccatum committeret absolvendo: neque talis scandali aliquam rationem habere debet, quoniam ipse sibi illud accipit, nemine ei dante; ideoque scandalum Pharisaicum est, & subinde negligendū, iuxta S. Thom. & omnes alios. *n* An vero qui tacet aliquod peccatum in confessione incurrat excommunicationem synodalium constitutionum, inferius o dicitur.

5 *Septimo*, vtile est, quamvis non necessarium, ut pœnitens iubeatur à confessario hoc modo suam confessionem exordiri, *Confiteor Deo omnipotenti, Beatae Mariae semper virgini, & sanctis Apostolis Petro & Paulo & omnibus sanctis caelestis curiae, & tibi pater: quia peccavi nimis cogitatione, verbo, opere, &c.* Deinde vero, si pœnitens non statim id facere inceperit, ipsum admoneat, ut omnia peccata, quorum memoriam habet, & de quibus cōscientia magis stimuletur, statim exponat, imputando culpam sibi soli, vel potius principaliter, quam cœlo, dæmoni, mundo, carni, sodalibus, vel corporis constitutioni, siue complexioni, & circumstantias necessarias declarando.

6 Cum vero aliquod graue, vel turpe peccatum ab ipso audierit, nulla signa admirationis, abominationis aut pavoris ostendat, veluti spuendo, vel se cruce signando, vel seipsum cōmouendo, quin potius ac si nihil audiret, vsque ad finem cōfessionis dissimulet; & tūc cum iam velit pœnitentiā imponere, peccatorum grauitatem & deformitatem exponat, secundū omnes.

a Porro si viderit pœnitentem velle aliquam personam nominare, etiam propter aliquam circumstantiam necessario explicandam, nullatenus id patiatur, iuxta supradicta. *b* Et si viderit seipsum excusantem in hunc modum: Ego non occido, Alienū non rapio, Nulli male volo, mansuete & benigne reprehendat, insinuans locum illum non esse excusationis, sed accusationis potius, subindeque verbis suauibus eum animet ad accusandū se, timore prorsus relegato. Et si pœnitens per seipsum peccata recēseat, patiatur prohibito suo ipsum dicere, quantumcunque rudi & crassa, vt dicunt, Minerua, & sine ordine rem exponat: sic enim agnoscer quibus peccatis magis implicatus extiterit, & de quibus debeat eū amplius interrogare, vt diximus. *c* At-

qui, si maluerit de illis interrogari, quam solus eadem referre, dūmodo propositum habeat ad omnia mortalia crimina referendum (etiā si de illis nō interrogaretur) non esset ea de causa condēnandus, sed potius adiuuandus. Si tamen deliberaret aliquod mortale non confiteri, nisi de illo confessarius interrogaret, peccaret mortaliter; & tunc confessarius, si forsitan hoc inteligeret, ad derestandū hoc peccatum ipsum instigare deberet.

7 *Octauo*, si confessarius viderit pœnitentem peccata sua occultare velle, vel probabiliter credit ea obliuisci, vel putare nō esse peccata mortalia, debet caute & prudenter illū pertrahere ad dicendum ea, ipsumq; docere illa esse lethifera, persuadendo vt

ca, de

1 Arg. Mart.
35.
m 2.2. q. 43.
art. 7. ad 2. &
30. 3. part. q.
42. r. 32. in
cor. qu. 1. &
eundem in
4. l. sen. d. 28.
qu. 2. art. 3.
qu. 2. ad 1.
n. Diā d. di-
stinct. 38.
o in cap. 27.
num. 269.

a Arg. 1. n. 6.
cautus, parag.
diligēs, & po-
rag. quibus de
pecc. di. 6. n. 1.
b In c. 7. n. 1.

c In d. parag.
diligēt. n. 6.

ea de quibus
dubia, & non
tur, neque eti-
talem se ore
agnoscit inter
in hoc, vel illi
certus. Id quod
catū, an sit m-
tunc pœnitent-
testetur. Si ho-
tali. Similit-
malus. sub ea
quatenus est
stari debet. d
tamen occur-
mortaliter, et
3 Nono, possi-
cata dicendum
absolute & pe-
bet tūc facere
rium videbitur

Circa quod
cum principal-
lucrum, fauor
Principaliter; c
quereret, non
nisi aliquod e-
non faceret. l

De primo
Deo, &
gendo l

1 Symbolum
1 Oratio Don-
1 Decalogus
2 Decalogus
4 Precepti tr-
4 Preceptorum
5 Preceptum

scipsum
C Circa ho-
nienti, d
libet Christia

ea de quibus dubitat, an commiserit nec ne, cōfiteatur tanquā dubia, & non tanquā certa, & indubitanter commissa referantur, neque etiam tāquam non admissa relinquuntur, & deniq; talem se ore & lingua manifestet exterius, qualem se in corde agnoscit interius, in hūc modū seipsum incutans: Videor mihi in hoc, vel illud peccatum consensisse, atqui non sum omnino certus. Id quod etiā facere debet, si dubitat circa aliquod peccatū, an sit mortale vel veniale. Ceterū si ambo dubitauerint, tunc pœnitens sub conditione peccatum in hunc modum detestetur: Si hoc est mortale, me pœnitet de illo tanquā de mortali. Similiter si de aliquo actū dubitaret, an bonus esset aut malus, sub eadem conditione ipsum detestetur, scilicet: Si & quatenus est malus; quoniam si bonus est, nullo pacto eū detestari debet. *d* Si vero recordatur se lethale crimen admisisse, nō tamen occurrit in specie, quod fuerit, tūc fateatur se deliquisse mortaliter, etiam si de eo in specie memoriam non habeat. *a*

3 *Nono*, postquā pœnitens explicauit quidquid circa sua peccata dicendum recordatur, si sacerdoti visum fuerit illum non absolute & perfecte illa manifestasse, vt non raro contingit, debet tūc sacerdos ipsum interrogare circa id quod sibi necessarium videbitur, a decem p̄ceptis Decalogi initium faciendo.

Circa quod raro, vt puto, mortaliter peccat confessarius, nisi cum principaliter acceptat officium audiendi confessiones ob lucrum, fauorem, curiositatē, vel carnalem voluptatem. Dixi. *Principaliter*; quia qui minus principaliter tria p̄dicta horum quæreret, non peccaret, etiam si non acceptaret illud officium, nisi aliquod eorum respiceret, tanquam causam sine qua id non faceret. *b*

d Ioss. Mart. in 4. li. ten. dist. 17. q. 3.

a Ibid. Maior vbi supra.

b Peres qui sacris tradidimus in comment. e. cum ministro 23. qu. 5.

De primo p̄cepto Decalogi, nempe de colendo Deo, & alijs duobus p̄ceptis, scilicet de diligendo Deum, & credendo in eum.

CAPVT XI.

- 1 *Symbolum Apostolorum est summa Christianis credendorum.*
- 1 *Oratio Dominica continet summam à Deo petendorum.*
- 1 *Decalogus continet summam eorum, quæ agere & vitare tenemur.*
- 2 *Decalogus etiam nunc durat, & est speculum baptizati. 3.*
- 4 *P̄cepti transgressio omnis mortalis, nisi. &c.*
- 4 *P̄ceptorum multorum transgressio quæ vnicum peccatum.*
- 5 *P̄ceptum de diligendo Deum supra omnia, & proximum sicut seipsum, cur non sit de decem Decalogi.*

c In princ. p̄f. 4. & 2. 2. q. 3. ar. 9. *d* In Enchir. Christianæ institutionis in princ.

Circa hoc dicimus primo cum S. Thoma & Concil. Coloniensi, *d* quod quemadmodum summa omnium, quæ quilibet Christianus tenetur credere, in Symbolo Apostolorum

I com-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN